

„נחלת שבעה“

(במלאת 75 שנה לבניה)

לא ראשונה היתה „נחלת שבעה“ לישוב מחוץ לחומת ירושלים. קדמה לה „חצר המערבים“, שבה ר' דוד בן-שמעון ז"ל כבר בשנת תר"ד, באותו מקום השייך עד היום למלל זה מול מלון „המלך דוד“ וקדמה לה גם חצר „היהודי טורא“, שקנתה על ידי מונטיפיורי מעובדו יהודה מנחם כבר בשנת תר"ו. „נחלת שבעה“ נבנתה כעשר שנים אחרי „חצר המערבים“ ונשמה נוסדה בשנת תר"ל, ואת אבן הפינה לבנין הגרסה הראשונה שכונתה „נחלת ר' יוסף-ריבלין“ ביום ה' אדר אב תר"ס — 12 שנה אחרי בתי יהודה ראשית הישוב מחוץ לחומה ב„נחלת שבעה“. וזהו הצדק אהם משתי נשמות: בני המערבים — שהיו אגב גם ראשי נים לישוב עוד לפני „הספרדים“ — נבנה על ידי הכולל, ולא מרצונם הטוב יצאו עניים לדור בו. מלבד דירת חנם בקלו השכנים גם המיכה כסף על שהסכימו לדור בו. והוא הדין בבתי יהודה טורא, לנחלתה נוסד שם „בית הורשת לאריגת בד“ — ולא הצליח. הפכו את המקום „במדרש השממתי“. אמרו: „אין הר הורשים“ — היינו מקום קבורה — געשה בית מראש. החליטו שבאירכת מותם פונו בארץ ישראל ישכרו עניים, שיבואו על שכרם חלף „הקרבן“ שהם מביאים בצאתם לדור מחוץ לעיר. והיו „בני ציוני“ אלו מערימים. היו יוצאים ביום ישיבה שעות מספר באותם הבתים, וב לילה היו חוזרים ללירותיהם בעיר העתיקה, ו„נחלת שבעה“ נבנתה מחוץ הכרם לרחובות את הישוב מחוץ לחומת ירושלים, ואין זה מדויק, שהסבה היתה „חוק הירידה“ בעיר העתיקה. היה כאן האידאליזם של „פרוות תשב ירושלים“, שפעם בלב מיסדה ריבלין, ענין שפצא בסווי לא רק ב„פומפוזיות“ אלא גם בפעולותיו הבית שנתן בשנת תר"ס לא היה אלא ראשון לשתיים. עשרה שכונות, שנבנו על ידו בזה אחר זה, נקצבו מהר מאוד לפי „מאה שערים“ בשנת תר"י, ובנה את השכונה שהנפכה עד מהרה „בנקים המזרחיים“ „מאה שערים“, גם „העיר משה“ שריבלין שנה אחרי כן, בשנת תר"ל, ו„חלל בבנין“ „אבן ישראל“ בתר"ל, „נחלת שבעה“ „משכנות ישראל“, בתר"ב — „מכרות משה“ ואוהל משה, וסמוך לה „מין משה“ בתר"ג. שכונת „שערי צדק“, בתר"ן, „זכרון מוכיה“, בתר"א, „בנסת ישראל“, בתר"ג — „עזרת ישראל“, שבה מת הר"י ריבלין בכ"ז אלול תר"ג, שנחם אחר כך, אלה היו שני אוזני הישוב הירושלמי, כפי שהיה ידוע. למ בילדותו: „אזור מאה שערים“, מצפון ו„אזור אבן ישראל“ מדרום, ועל-ידם התפתח כל הישוב הירושלמי. ועוד זאת: בנין זה התחיל לא ב„גדרות“ אלא ביומה הפרטית של סובי-הישוב, מעמלם ומיצעם ובפועל כפייהם של בני ירושלים „בני החלוקה“, רק לנחשאות כלליות השתמש הר"י ריבלין בקופת צבר רית בשכונות מאות רובל ששלח — ועד שנוסד לשם זה בראשות חתנו של ר' הלל ריבלין, הגביר ר' שמריה לוריא, כשקבר הר"י ריבלין בשקלוב בשנת תר"ס, ועוד סכים שהפצא הר"י ריבלין, ומלבד זה סכים שהפצא השד"ר רבי חיים הלוי קאוונצקי ז"ל, — אבי משפחת שרלין, בארץ ישראל, אחד משבעת מייסדי „נחלת שבעה“ לבנין „מאה שערים“ פנו לחלל ובקשו עזרה בתלואה — ואיש לא נענה. שכונות אלו הן איפוא תעודה נאמנה לישוב הירושלמי של החלוקה „שובר קיים לסעודה“ על „אנשי החלוקה“ „בעת לחנה“ — בגמטריה חרשית, הוציא הר"י מכתב חזון בשם „בעת לחנה“ כי בא מועד „בחר"י יסד חברה בשם „בוגרי ירושלים“ והתחיל לאסוף חברים לה, בתר"ש הסיף לזה בשקלוב ויחד ועד לבנין ירושלים „ועשרת החברים“ אלו ראשונים ר' אריה לייב הורוויץ, חתן הגאון ר' אליהו יוסף ריבלין ממיסדי הישוב האשכנזי בחברון, ר' בנימין ביי ניש סלאנה, בן רבה של ירושלים הגאון ר' שמואל סלאנה, ור' משה יצחק גולדשמיד ז"ל. הם החלו לבקש קרקע, כפי שמסור ביוזנו כבר קנה הר"י ריבלין בשותפות עם אחד הספרדים עוד לפני מאתי לח"ל מגורש רחב-ידים, שברמבם הימים נבנתה עליו שמונת „מין משה“, כשנת תר"י נחארגנה קבוצת קטנה של שותפים: הר"י ריבלין, הר"י בן ציון ליאון — זה שהיה אחריכך אחד עמודי התווך ביסוד שכונת מאה שערים ובנינה — הרב ר' חיים הלוי קאוונצקי, הר"י משה יצחק גולדשמיד, הר"י בנימין סלאנה, הר"י לייב הורוויץ והר"י שמואל ברביצקי וקנו במחיר 400 נאפוליון שטח גדול, הוא השטח המשתרע מן המקום, שעליו בנוי כיום בנין הדואר החדש ועד המקום שעליו בנויים „בתי מיינוגלי“, ואם מי כבר